

Dansk Ledningsejerforum

Årsberetning 2013

Dansk Ledningsejerforum er et samarbejdsorgan for ledningsejere i Danmark.

Dansk Ledningsejerforum:

- Er et fælles samarbejdsorgan for ledningsejere. Dette samarbejdsorgan skal samtidig fungere som en kontaktmulighed for diverse eksterne samarbejdspartnere med henblik på behandling af forespørgsler mv. Endvidere vurderer og kommenterer samarbejdsorganet på eget initiativ lovforslag, normer osv.
- fremmer samarbejdet blandt ledningsejere indbyrdes og mellem ledningsejere og offentlige myndigheder og andre organisationer.
- fremmer brug af fælles retningslinier og udøver oplysningsvirksomhed til gavn for ledningsejere og samfundet som helhed i forbindelse med etablering og drift af ledningsanlæg.

Dansk Ledningsejerforums medlemmer:

Indledning

Dansk Ledningsejerforum er et samarbejdsorgan for ledningsejere i Danmark.

Medlemmerne er repræsenteret via deres brancheforeninger, bortset fra TDC og Telia. Dansk Ledningsejerforum repræsenterer direkte og indirekte ca. 6.000 ledningsejere, der fordeler sig nogenlunde således:

TDC	1
Telia	1
Naturgasselskaber	4
Elselskaber	48
Afløb og spildevand	94
Fjernvarmeværker	400
Vandværker	2.100
Antenneforeninger	2.500

Organisation

Dansk Ledningsejerforum består af et fællesudvalg, tre faggrupper samt en Erfa-gruppe.

Faggrupper og Erfa-gruppe er opdelt i følgende emner:

- ledningsregistrering
- forebyggelse af graveskader
- ledningsetablering
- gæsteprincippet (Erfa-gruppe)

I fællesudvalget drøftes emner af overordnet karakter, og fællesudvalget koordinerer og uddelegerer opgaver til faggrupperne, der også kan tage sager op på eget initiativ.

I 2013 blev foreningens nye hjemmeside indviet. Her kan findes oplysninger om foreningen samt forskelligt materiale fra faggrupperne. Endvidere kan medlemmerne af udvalg og faggrupper finde referater m.v. på den begrænsede del af hjemmesiden.

Organisationsplan forår 2014 er indsat som bilag i dette dokument. Her er endvidere vist, hvilke eksterne arbejdsgrupper og udvalg Dansk Ledningsejerforum er repræsenteret i. Desuden er repræsentanternes navne anført.

Fællesudvalget

Fællesudvalget er det samlende udvalg i Dansk Ledningsejerforum, og der holdes normalt 4 møder om året i dette forum. Her involverer udvalget sig direkte i enkelte emner/sager og uddelegerer andre sager til de relevante faggrupper.

I 2013 har Dansk Ledningsejerforum – og dermed også Fællesudvalget – fået et nyt medlem. Det er Telia, som har ønsket at træde ind. Fællesudvalget var glade for at kunne byde velkommen til endnu en aktør fra ledningsejerne.

Det er i Fællesudvalget at kommentarer til nye love og andre høringer koordineres. I 2013 har udvalget indsendt hørings svar vedrørende lov om Cityring og vedrørende lovforslag om letbane på Ring 3.

I slutningen af 2012 sendte vi vores andet hørings svar til det reviderede udkast til lov om offentlige veje. Efter første høringsrunde, i starten af 2012, kunne vi konstatere, at kun enkelte af ledningsejernes bemærkninger er blevet hørt og indarbejdet i det reviderede udkast. Det ser dog ud til at der også har været mange andre væsentlige indsigelser mod udkastet, for ændringen til loven er endnu ikke blevet færdigbehandlet og vedtaget.

I 2013 har Dansk Ledningsejerforum endvidere været involveret i en principiel retssag, hvor engagementet ikke drejede sig om selve afgørelsen, men om præmisserne for afgørelsen. TDC tabte i 2012 en sag i Landsretten, med den præmis, at en ledningsejer aktivt skulle foretage påvisning af ledningers placering, hvis det udleverede materiale ikke var tilstrækkeligt. Sagen blev anket til Højesteret, hvor Dansk Ledningsejerforum deltog som biintervenient for TDC.

Afgørelsen fra Højesteret i december 2013 fremhæver, at det påhviler entreprenøren (forespørger i LER) at bedømme, om tegningsmaterialet er tilstrækkeligt. Derudover lægges der vægt på, at det udleverede materiale i denne sag var ukorrekt og ikke opdateret. Dvs. af afgørelsen i Højesteret tager udgangspunkt i den aktuelle sag og ikke er en generel præmis. Denne afgørelse – og specifikt præmissen – er meget tilfredsstillende for Dansk Ledningsejerforum.

Endelig har vi gennem nogen tid arbejdet på en modernisering af foreningens hjemmeside og den nye flotte hjemmeside er i 2013 blevet færdig og igangsat - webadressen er uændret www.dansk-ledningsejerforum.dk.

Faggruppe for ledningsregistrering

Nyt medlem i udvalget

Udvalget ønsker at så mange forskellige ledningsarter som muligt er repræsenteret i udvalget. Derfor bad udvalget Fællesudvalget om at finde en repræsentant, der kunne dække nogle af områderne fjernvarme, kloak og vand. Else Bjerring Højbjerg fra AffaldVarme Aarhus blev udpeget og er nu medlem af udvalget.

Ny anbefaling for signaturer til ledningsplaner

Udvalget har hele året arbejdet på en ny anbefaling til signaturer på ledningsplaner. Den gamle anbefaling baserede sig på, at hver forsyningsart havde sin farve. Dette princip mener udvalget ikke, at vi kan basere en ny anbefaling på, da hver forsyningsart ønsker at signalere forskellige farver og respekt-afstande ved at benytte forskellige farver. Udvalget arbejder derfor på at få lavet en anbefaling pr forsyningsart, som dog i et vist omfang koordineres mellem de enkelte forsyningsarter. Hvis det lykkes at lave en anbefaling, som de enkelte forsyningselskaber vil tage til sig, vil det formodentlig betyde, at graveentreprenører får væsentlig lettere ved at tolke ledningsplaner.

Anbefaling for gyldighed vedtaget og lagt på hjemmeside

Fællesudvalget fik en henvendelse fra Henrik Suadcani fra LER, omkring et ønske om at få en anbefaling fra DLF omkring gyldighedsperioder på ledningsplaner. Fællesudvalget bad denne gruppe om at tage stilling og lave et udkast til anbefaling.

Udvalget havde allerede startet denne diskussion og kunne derfor hurtigt anbefale, at man har en gyldighedsperiode på 2 måneder. I anbefalingen er det dog også anført, at den enkelte ledningsejer må se på egne processer og vurdere hvilken gyldighedsperiode de kan leve med ud fra følgende kriterier:

- Hvor tidligt kan man få dokumenteret nye anlæg?
- Vil man lægge projekterede ledninger på ledningsplaner?
- Hvad er sikkerhedsaspektet ved en evt. graveskade, hvis uheldet er ude?

Det blev dog anbefalet kraftigt, at der ikke anvendes gyldighedsperioder mindre end 1 måned og større end 3 måneder. Anbefalingen blev godkendt af Fællesudvalget og lagt på hjemmesiden.

Betalingsmodel for LER

Udvalget har flere gange diskuteret betalingsmodellen for LER. Udvalget har den holdning, at det bør være ledningsejerne, der betaler for driften. Synspunktet har været forelagt Fællesudvalget én gang – dog uden at opnå opbakning. Udvalget har herefter foreslået, at emnet kan diskuteres på et af DLF strategiseminarer, hvor alle grupperne mødes.

Kvalitet af adresser

Udvalget har set på problemerne med, at adresser ikke bliver oprettet tids nok og at de ofte ligger længe, inden de får de rigtige koordinater. Udvalget har søgt en kontaktperson i ministeriet MBBL for at komme i kommunikation om problemet. I 2014 vil der blive fulgt op på dette emne.

Udlevering af digitale ledningsoplysninger

De fleste ledningsejere accepterer at udlevere digitale ledningsoplysninger til projekteringsformål, når rådgivere henvender sig. I LER kan man faktisk angive, hvilket filformat man vil have ledningsoplysningerne i, hvis det ikke skal være som PDF. Der er dog ikke mange ledningsejere, som understøtter den automatiske udlevering af digitale ledningsoplysninger. Udvalget overvejer at udarbejde en anbefaling om, at ledningsejere stiller deres ledningsoplysninger til rådighed for rådgivere via en WMF service, så det bliver lettere både for rådgivere og ledningsejere. Det overvejes dog om en sådan service ikke skal beskyttes med en skriftelig aftale og et tidsbegrænset login med password. Udvalget håber at kunne komme med en anbefaling i 2014.

Frie data og høringspart for FOT data

Udvalget har fulgt udviklingen inden for de frigivne grunddata. Specielt har udvalget diskuteret vigtigheden af, at Ledningsejere har indflydelse på FOT. I dag har DLF ikke en officiel deltager i FOT, men Else er med i FOT. I kommissoriet for FOT hedder det, at Else er udpeget af Geoforum og repræsenterer private interesser. I denne sag betyder det, at Else repræsenterer Dansk Fjernvarme. I 2014 vil udvalget se nærmere på hvordan ledningsejernes indflydelse kan sikres.

Faggruppe til forebyggelse af graveskader

I 2013 har udvalget primært fortsat arbejdet med at reducere antallet af graveskader.

AMU centret i Ulfborg udbyder fortsat et 3 dages kursus i forebyggelse af graveskader. Udvalget er af den opfattelse, at det kunne give et kvalitetsløft, hvis ledningsejerne kræver, at medarbejdere, der udfører ledningsarbejder, har været på dette, eller tilsvarende kursus. Dette skulle i givet fald beskrives i udbudsmaterialet.

Det undersøges aktuelt, om der kan være juridiske problemer med at stille et sådant krav.

Faggruppe for ledningsetablering

Der har ikke været aktivitet i gruppen i 2013, da der ikke har været specifikke sager at behandle. Det forventes at gruppen genoptager aktiviteterne i 2014.

ERFA-gruppe vedrørende gæsteprincippet

Denne faggruppe er medtaget i Dansk Ledningsejerforum i 2011. Fungerede tidligere som selvstændig ERFA-gruppe. Gruppen holder møde ca. 4 gange om året, hvor de rejste sager drøftes, og hvis man har en sag, der ønskes drøftet, er man velkommen til at møde op.

Den 19. september 2013 afsagde Østre Landsret dom i den såkaldte "Vintapperrampesag". Dommen gik ledningsejeren Energinet.dk imod, men Energinet.dk har anket sagen til Højesteret. Efter planen vil sagen først blive behandlet i Højesteret den 5. maj 2015.

Ledningsejerne håber, at afgørelsen bliver ændret i Højesteret, da den har principiel betydning og kan medføre meget store omkostninger for ledningsejerne.

I sagen er der tinglyst en sædvanlig ledningsdeklaration til beskyttelse af 132 kV højspændingskabler, men da der ikke er betalt erstatning, mener Landsretten, at ledningerne ligger som gæst, og dermed skal Energinet.dk betale for en beskyttelse af ledningerne. DLF er ikke enig i denne fortolkning, da det ikke har betydning hvorvidt der er betalt erstatning eller ej.

Efter dommen er der allerede set et eksempel, hvor et mindre vandværk er blevet pålagt selv at betale ca. 300.000 kr. for flytning af nogle vandledninger, selv om der var tinglyst en ledningsdeklaration, og hvor der efter al sandsynlighed var betalt erstatning. Men dette fremgår ikke af deklARATIONEN og kan ikke bevises på anden måde. Det har ikke været almindelig praksis, at man i ledningsdeklarationen skrev om eller hvad, der blev betalt i erstatning.

Med den nuværende lovpraksis, er det derfor meget vigtigt, at ledningsejerne gemmer dokumentationen for udbetalt erstatning, og i nye deklARATIONER udtrykkeligt beskriver, at ledningen ikke ligger som gæst.

Kontrolordning for styret boring og gennempresning

Kontrolordning for styret boring og gennempresning omfatter metoder til etablering af ledningssystemer i jord ved hjælp af underboringer, mikrotunneleringer, gennempresninger og andre styrbare og ikke-styrbare metoder til fremføring af ledninger med begrænset eller helt uden forudgående opgravning. Pt. omfatter kontrolordningen ikke gennempresninger.

Der er taget en ny hjemmeside i brug som er fælles med de andre kontrolordninger (i alt 3 ordninger). Adressen er www.kontrolordninger.dk. Det er i Kontrolordning for styret boring og gennempresning at Dansk Ledningsejerforum har to repræsentanter.

Entreprenørfirmaer kan optages i ordningen, og på den måde få et bevis for, at de har de ønskede kvalifikationer gennem et certifikat, der udstedes af kontrolordningen. Efterfølgende auditeres firmaerne af kontrolordningen.

I 2012 var der en del snak imellem de to parallelle kontrolordninger og dette mundede ud i, at de to ordninger blev sammensluttet i 2013 hvilket er meget tilfredsstillende. Udgangspunkt er kravene fra Kontrolordning for styret boring og gennempresning.

I øjeblikket er der 15 firmaer der er medlem af Kontrolordningen for styret boring og gennempresning. Nærmere uddybning kan findes på denne adresse <http://www.kontrolordninger.dk/styret-boring.aspx> under nyhedsbrevene under aktuelt. Endvidere kan man tilmelde sig nyhedsbrevet.

Under aktuelt ligger også:

Bygherrevejledning om styrbare metoder

(<http://www.kontrolordninger.dk/media/4940/Bygherrevejledning-inkl-bilag-januar-2012.pdf>)

Almindelig Arbejdsbeskrivelse - AAB for styrbareboringer

(<http://www.kontrolordninger.dk/media/2162/AAB-styret-boring-og-gennempresning-januar-2012.pdf>)

Paradigme for særlig Arbejdsbeskrivelse SAB

(<http://www.kontrolordninger.dk/media/2159/SAB-styret-boring-og-gennempresning-januar-2012.pdf>).

Disse kan stærkt anbefales.

Brugergruppe vedr. LER

Der har ikke været nogen aktiviteter i brugergruppen i 2013. LER aflyste møde i brugergruppen og der er ikke indkaldt til nyt møde endnu.

Bilag

Oversigt over Dansk Ledningsejerforums organisation er vedlagt årsrapporten som bilag.

	Fællesudvalg		Forebyggelse af graveskader		Ledningsetablering		Ledningsregistrering	
TDC	Henrik Vinther Jensen	TDC	Kjeld Emil Olsen	TDC	Henrik Vinther Jensen	TDC	Lilly Märcher	TDC
Naturgas-selskaber	Bjarne H. Jensen	HMN Naturgas I/S	John Thorn	HMN Naturgas I/S	Bjarne H. Jensen	HMN Naturgas I/S	Holger T. Frandsen	HMN Naturgas I/S
Elselskaber	Carl-Vilhelm Rasmussen	NRGI	Finn Thulin	DONG Energy	Thomas Wiborg Kortsen	EnergiMidt	Lars Bang Thor Gerner Nielsen	HEF Net A/S Dong Energy
DANVA	Ole Skytte	HOFOR						
Fjernvarme-værker	Else Bjerring Højbjerg	AffaldVarme Aarhus	Torben Hald	HOFOR	Lars Lauge Johannesen	Aalborg komm. Fjernvarme- forsyningen	Else Bjerring Højbjerg	AffaldVarme Aarhus
Vandværker i DK (FVD)	Robert Jensen	FVD						
Antenne-foreninger	Gunnar M. Nielsen	FDA	Gunnar M. Nielsen	FDA	Gunnar M. Nielsen	FDA	Gunnar M. Nielsen	FDA
Telia	Claus Bo Frederiksen	Telia	Kim B. Ulrich	Advokaterne Tyndeskov & Ulrich				
Andre			Flemming Skøtt	Munck Forsynings- ledninger			Poul Kirk Andersen	Energinet.dk

Brugergruppe for LER:	John Thorn, HMN Naturgas I/S Thor Gerner Nielsen, DONG Energy	ERFA Gruppe om gæsteprincippet:	- John Thorn - Mette-Marie Joensen - Anne Wieland - Kim B. Ulrich - Robert Jensen - Mathilde Øelund Salskov Jensen - Tove Duch Myrup	HMN Naturgas DongEnergy HOFOR Tyndeskov & Ulrich FVD Dansk Energi Naturgas Fyn
Kontrolordning for opgravn.fri ledn.etablering:	Bjarne H. Jensen, HMN Naturgas I/S Kjeld Emil Olsen, TDC			
Vejregelråd (vejdirektoratet)	Henrik Vinther Jensen, TDC John Thorn, HMN Naturgas I/S (suppleant)			